Taxa poștală plătită în numerar
cont. aprobării Nr. 36474/1941

GAZETA TRANSILVANIEI

Onor. 991 Biblioteca Universității SIBIU

PROPRIETARĂ: ASOCIAȚIUNEA „ASTRA" BRAȘOV
Apare de două ori pe săptămână prin îngrijirea Marelui comitet de redacție.
Atelierele tipografiei „Astra" Tel. 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 3.

STEAG RIDICAT LA 1838 ȘI SFINȚIT DE LUPTELE PURTATE SUB CUTELE LUI DE ATÂȚIA URMAȘI, ÎN FRUNTE CU
GH. BARIȚIU MUREȘENII

REDACȚIA ADMINISTRAȚIA
B-dul REGELE FERDINAND I Nr. 12 Tel. 1513
Abonamentul anual pentru Societăți și Societăți lei
Anunțuri și reclame lei

Nr. 22 Înreg. Trib. Brașov S. II No. G. II. 71/942 Sâmbătă 18 Martie 1944 Anul 107

Vlădicii noștri

de **I. Bozdog**

Structura sufletească a neamului nostru fiind împletită din credința și trăirea adevărat creștină, la temelia vieții sale publice n'a putut sta altcineva ca îndrumător al vremurilor grele decât păstorul sufletesc.

Din vremuri străvechi ne-am pomenit și ne ducem traiul într'o perfectă contopire de gândire și simțire frățească, dela *Vlădică până la opincă*, așa că în istoria niciunui neam nu s'a împlinit mai strălucit ca la noi porunca Mântuitorului să fim toți *„O turmă și un păstor"*.

Necazurile mulțimii au fost durerile lor, bucuriile puține ale neamului au izvorît din sbuciumul și suferințele prin care adevărații păstori ai gloatelor, luând asupră-le toate nedreptățile stăpânirilor, le-au purificat prin suferințele lor personale și le-au prefăcut în adevăruri călăuzitoare și biruitoare ale furtunilor.

Alături de marii voievozi ai neamului ce trăia subt stăpânire românească, trecutul nostru este străjuit și luminat de figurile marilor Vlădici cărturari și mucenici pentru descâlcirea cărărilor neamului.

Dela timpurile de umilire prin superintendentul calvinesc, căruia Vlădicul român trebuia să-i poarte dectica, iar preoții noștri să-i păzească și ierneze câinii, până la schingiuirea lui *Sava Brancovici*, — căruia i-au adus pui de animale să-i boteze spre a-și arăta disprețul față de *legea românească* — și până astăzi n'a fost metodă de chinuire și înjosire căreia să nu fie supus Vlădicul Românilor.

Răspunsul lor a fost același în tot cursul veacurilor: demnitatea și curajul neînfrânt cu care au pășit înaintea norodului încredințat grijei lor.

In vreme ce istoria altor neamuri ne vorbește cu cu trufie de Vlădici asupritori și schingiuitori ai noroadelor de alt neam și lege, Vlădicii noștri și-au depus mai curând toiagul de păstori și au luat drumul pribegiei, decât să treacă la târguieli asupra drepturilor turmei lor.

Nici amenințările cu moartea, nici bătăile și scuipatul în față nu i-au înfricat, ci pentru drepturile turmei lor au îmbrăcat mai de grabă cămașa muceniciei, decât să apuce drumul lașității.

Vlădicii noștri numai închiși în vagoane de vite au putut fi smulși din mijlocul turmei, dar huiduiți, scuipați și umiliți ei stau în mijlocul turmei cuvântătoare, căreia îi arată și luminează drumul spre ziua mare și sfântă a Invierii.

———

Din nou: Trăiască armata!

de **Ion Colan**

Când creștea grâul în holde subt cerul senin al țării; când vieața își urma cursul ei tihnit în binecuvântate vremuri de pace; când pichetele de grăniceri erau suficiente pentru paza hotarelor, câți din noi am priceput, în cumplita ei realitate, funcția fără egal a unei mari și bine pregătite armate naționale?

Unde-s propovăduitorii păcii eterne care ne îndemnau la reducerea cheltuielilor pentru înarmare?

Cu ce ne am ales din diferitele ligi, acele trusturi internaționale de idei pacifiste atât de ineficace în chiar aplicarea articolului de bază din statutele lor: salvarea păcii?

De sigur, punând înaintea frazelor meșteșugit întocmite un condițional „dacă", s'ar putea argumenta că douăzeci de ani liniștea a fost salvată. Numai că astăzi, când știm atâtea din câte înainte nu știam, nouă ni se pare că războiul acesta n'a izbucnit nici cu un ceas mai de vreme decât trebuia și că „dacă" în mod serios s'ar fi urmărit salvarea păcii, apoi tot numai o armată puternică, sprijinită și pe alte mijloace, ar fi putut-o face.

Privind lucrurile în urmă, ai impresia că diferitele scandaluri din diferitele țări, pe tema înarmărilor, n'au fost decât torpilări ale ideii de înarmare. Și că aceste dinamitări utilizau material străin dinadins pregătit pentru deșteptul care ar fi dat foc explosibilului cu chibritul aprins pe cioarecii foarte naționali.

O mare parte din lume era deplin convinsă, că prin discursuri sonor întocmite și apoi difuzate cu bani grei în presa suspect-internațională, malul de vest al Nistrului va rămânea veșnic al nostru, iar dealul Feleacului în eternitate loc indicat pentru concursurile automobilistice de coastă ale României.

Pe urmă a venit războiul care, dacă vrem să fim cinstiți, n'a mai surprins pe nimeni.

Și s'a văzut că, diplomatic, în fața unui ultimatum rostit cu ochii puțin mai încruntați, a trebuit să cedăm.

S'a mai văzut că, tot diplomatic, de data aceasta cu mănuși de bal, „extraordinarii" noștri au semnat ceea ce eu n'aș fi semnat chiar dacă mi s'ar fi uscat mâinile.

Iar, în ultimă instanță, tot nouă ne-a fost dat să vedem, că nimeni nu se sperie de discursuri și că numai armata e în stare și să apere, și să recâștige teritoriile răstignite pe crucea tuturor nedreptăților.

Cu ea am recâștigat Basarabia și Nordul Bucovinei, cu ea o să le apărăm.

Armata a trecut odată, mai demult, linia unui hotar de pustă, tot armata va oferi, când va veni timpul, argumentul hotărîtor în apărarea dreptății noastre.

Fără a avea la spate acest respect pe care o armată națională îl impune oricui, nimeni nu va fi dispus să ia act de protestele diplomatice.

Azi ne apropiem de socoteala cea mare.

Drumul duce spre culmea conflictului. Urmăriți-l pe hărți, descifrați-l din comunicatele oficial, prindeți înțelesuri din telegrame, din literile seci ale conferențelor.

Greul n'a trecut; greul vine!

Ca toate acțiunile pe care un stat le duce să aibă sorți de izbândă, ele trebue să fie sprijinite pe o armată puternică, în stare să susțină, în felul ei, cauza dreaptă a luptei noastre.

Iată pentru ce, având și intuitiv dar și calculat la rece imaginea viitorului nu prea îndepărtat, în acest început de primăvară strigăm din nou, cu aceeași convingere ca și altădată, dar mai tare, ca să se audă:

Trăiască armata!

———

Noi descoperiri medicale

Dr. Fleming, inventatorul *penicilinei*, a primit premiul american „Pharmaceutical association" pentru cea mai prețioasă contribuție adusă medicinei în 1943. După rapoartele privind întrebuințarea acestui medicament pe frontul mediteranian, riscul infecțiunii „a fost se poate spune îndepărtat". Rănile sunt cusute și o soluție de penicilină este turnată în rana închisă din 12 în 12 ore pentru a îndepărta orice pericol de septicemie. E de remarcat că acest tratament scurtează cu 3—4 săptămâni timpul de spitalizare.

O altă mare descoperire medicală a fost anunțată de curând. Profesorul Dodds, directorul institutului „Caurtauld" de biochimie, a arătat că *pentru prima oară în istoria omenirii este cu putință să se spună că o formă de cancer este complet subt control.* E vorba de cancerul prostatei care poate fi învins printr'o administrare zilnică de *diethylstilboestrol* — o substanță sintetică chimică.

Jurnalele londoneze anunțau această știre sensațională cu largi manșete și este posibil ca data de 17 Dec. 1943 să devină o dată memorabilă în istoria luptei omenești contra unei boli, care timp de atâta vreme a eludat eforturile savanților din lumea întreagă.

Pe de altă parte s'a aflat de curând că profesorul Gye, directorul laboratoarelor imperiale pentru cercetări asupra cancerului, crede că a găsit *leacul guturaiului*. Cu toate că guturaiul este așa de comun, totuși este o boală pernicioasă, contra căreia nu există încă nicio doctorie într'adevăr eficace. Profesorul Gye era grav gutunărit când i s'a trimis o mostră dintr'o substanță derivată, ca penicilina, dintr'o ciupercă și denumită *patulină*. Această mostră era destinată unei experiențe pentru cancer, dar Profesorul Gye a decis să

Continuare în pagina 3-a

Foletonul „GAZETEI TRANSILVANIEI"

Intoarcerea de pe front

In noaptea nunții

Ei, iată-ne, în sfârșit, singuri!

Ne-am iubit, ne-am logodit, ne am emoționat ținându-ne de mână și sgâindu-ne la stele, am trecut pe la ofițerul stării civile, am purtat și noi coroane de regi pe cap, banchetul e pe sfârșite; acuma să te văd, băiatule!

Acuma să te văd ce-ți plătește pielea de rinocer, științific tăbăcită, care a rezistat la 40°/₀ subt zero, la vânturi cu 300 metri pe secundă, la noroaie până peste carâmbii cismelor.

Ce, credeai că dacă știi răbda de foame, ai și învățat meșteșugul războiului? Or nu cumva ți-ai închipuit, rebegitule, că ai scăpat cu un fleac de optsute kilometri de promenadă?

Ho! — că am ajuns.

Desjugă boii, pune-le un braț de fân subt bot și descarcă.

Hai-hai, nu te mai ismeni.

Toate drumurile au un sfârșit, dar nu toate duc la Roma, după cum vezi. Al tău o coti olecuță spre Taurida, căreia acuma Crimeea îi zice.

Iți pare rău?

Te cred, da n'am ce-ți face. Am ajuns, am ajuns! Vrei nu vrei, pune raniița căpătâiu și tacă-ți gura.

— Eroi au fost, eroi sunt încă,..

Iii, că nu-i sucesc eu gâtul celui ce-a scris asemenea vorbe!

Până la urmă, tot ce se poate. Dacă-i pe bătaie și încă la strâmtoare, apoi mai bine să dau decât să primesc; socoteală mai cinstită nici Curtea de Casație nu poate face.

Numai că nu văd cu cine să mă bat.

Mal ici, în dreapta, mal ici, în stânga, între maluri o linie ferată cu traversele smulse, stele sus și frig al dracului. In cine să dau? Nu că-mi arde de păruială, dar ajuns aici, în această a doua noapte a nunții, nea-

INSTANTANEE

Loterii

In vremurile depărtate, când nu exista încă ochiul satanei, cum i se zice — cu drept cuvânt — banului, oamenii trăiau fericiți. Schimbau cu vecinul articolele care îi prisoseau lui, pentru a primi acelea de care avea lipsă. O blană pentru o măsură de cereale, vase, unelte, pentru cine știe ce alte lucruri mai mult sau mai puțin folositoare în gospodării, sau pentru alimente. Oamenii — cum am spus — trăiau fericiți, dormeau fără grije, nu exista teama de hoți, nu rodea în fundul pieptului grețosul vierme al lăcomiei. Iubirea de comori nu exista. Târziu abia, când se ivi întâia bucățică, dură și necioplită, străbunica monedei de astăzi atât de ispititoare și lucioasă, începu omul să deschidă mai bine ochii, inima să palpite cum nu palpita până atunci. Același sentiment care trebue să-l fi încercat Eva când șarpele îi întinse mărul pârguit din pomul păcatului. Acum începu ura, invidia, dorul de-a aduna cât mai multe bucăți de acestea, de materii și forme diferite, la un loc. Începu omul să se simtă tare în umbra acestui semn al ispitei, începu să fie nedrept, necruțător și nemilos față de alții. Apetitul deveni tot mai mare. Câștigul înainte de toate. Și pentru acest câștig nu se alegeau nici atunci mijloacele, cum nu se aleg astăzi. Scopul trebuia cu orice preț ajuns.

Când trec astăzi pe lângă câteo colectură și văd anunțată cu litere mari tragerea pe cutare zi, îmi vine să zâmbesc gândindu-mă cu câte secole înainte oamenii făceau același lucru, într'un cadru poate mai simplu, dar goana după noroc a fost aceeași totdeauna. Astăzi vedem în vitrine fotografiile câștigătorilor, ceea ce odinioară, la loteriile din vechime nu se puteau vedea. Vezi câteodată o fetișcană tânără, cu bărbia sprijinită grațios pe mână, zimbind fericită că la dota ei — mare sau mică — cum va fi fost, s'a mai adăugat un milion. Alături — în altă fotografie — un tânăr muncitor care ține încă ciocanul în mână (nu știu pentru ce, căci de sigur, la vederea milionului a plecat dela fabrică) primește în mâna cealaltă teancul de bancnote din partea d-lui casier sau altui angajat al societății. Dar mai vezi și alte icoane. Mi-aduc aminte, în două rânduri am văzut câte-un cățel simpatic, câștigătorii milionului. Pe unul îl chema Bijucă, pe-al doilea Azorel. Erau câni cu noroc.

Dintre popoarele de altădată Romanii erau cei mai pasionați jucători la loterie. Subt împăratul August ajunsese chiar o instituție de vază. Nero împărțea zilnic la popor câteo mie de lozuri. Heliogabal înființă o tombolă unde câștigurile erau sau enorm de mari, sau de tot neînsemnate. Așa, de pildă, unii câștigară câte șase până la zece sclavi, iar alții tot atâtea muște. Cutare avu noroc să câștige un vas de aur prețios, altul o oală de lut și așa mai departe.

In Anglia s'au pus bazele primei loterii în anul 1569. Aceasta consta din 40 mii de lozuri de câte zece șilingi. Câștigurile erau obiecte de argint. Tragerea a avut loc la ușa bisericii sfântului Paul și a durat cinci luni. Câștigul acestei loterii a servit pentru îmbunătățirea porturilor maritime.

O altă loterie a fost aranjată de regele Iacob în 1612, al cărui venit a fost întrebuințat pentru plantațiile din Virginia.

Ecat. Pitiș

„Căutătorul de comori" la Români

Afinitatea lui Eminescu și încercarea lui G. Călinescu

de **Ion Gherghel**

I.

Poate nicio altă baladă goetheeană nu are antene mai sensibile cu vieața reală — din care s'a inspirat întotdeauna cel mai mare liric german — ca balada *„Der Schatzgräber"*.

Exercitase doar și asupra celui mai mare poet al nostru o înrâurire remarcabilă lirica lui Goethe. In special baladele l-au atras cu o putere irezistibilă, după cum o dovedesc manuscrisele lui Eminescu, printre care se găsește și o ciornă cu încercarea de traducere a celebrului *Hochzeitlied* („Wir singen und sagen vom Grafen so gern"...), baladă de care nu s'a încumetat să se apropie niciun alt traducător român, nici înainte, nici după Eminescu.

Intr'o revistă săptămânală cu caracter „literar și artistic" publicase G. Călinescu — în anul comemorării centenarului morții lui Goethe — o notiță referitoare la acești doi mari poeți lirici. Cităm fragmentul referitor la chestiunea ce ne preocupă aici:

„In 1878, Eminescu se întâlni la București cu Th. Ștefanelli și Vasile Morariu, vechi prieteni și colegi de universitate bucovineni, deoarece se învoise să se adune din cinci în cinci ani, la o petrecere comună, cu toți colegii, după o sugestie din nuvela *Vântul soartei* a lui Leon Negruzzi. Eminescu îi primi cu veselie, dar n'avea bani. Dus în sfârșit pe socoteala amicilor la o grădină, fu întrebat cum o mai duce. Atunci el își defini starea cu aceste versuri:

Arm am Beutel, krank am Herzen,
Schleppt' ich meine langen Tage.
Armut ist die grösste Plage
Reichtum ist das höchste Gut.

Dovadă că poetul nostru știa pe dinafară, de sigur nu numai câteva, ci foarte multe din celebrele poezii ale lui Goethe, precum și a altor poeți germani, dacă ținem seama de felul cum se proceda în veacul trecut la însușirea integrală, prin memorizare temeinică, a cât mai multora din capodoperile poetice ale literaturilor cu răsunet universal.

Peste vreo ciornă eminesciană care să fi păstrat și o încercare de tălmăcire a acestor versuri nu am dat până în prezent. S'a căznit, în schimb, scriitorul notiței amintite, G. Călinescu, să descifreze cuprinsul acestei balade, străduindu-se să respecte împletirea rimelor, din original, dar nu izbutește decât cu prețul încălcării versurilor:

Nevoiaș, răpus de *grele*
Griji, târam nimicnicia,
O osândă-i sărăcia,
Bogăția, paradis!
Spre-a mă izbăvi de rele,
Să desgrop *mi-am pus în gând*
O comoară, Deci *că-mi vând*
Sufletul, cu sânge-am scris.

In trei locuri (versul 1, 6 și 7) s'a făcut de către acest traducător, într'o singură strofă, amintita încălcare a versurilor, ne mai insistând asupra lipsei de mlădiere a traducerii sale.

Mai puțin decât la oricare alt poet s'ar putea desprinde din activitatea poetică a lui Goethe vreo tendință de moralizare. Dacă totuși din cuprinsul acestei balade se cristalizează ideea fundamentală a căutării mulțumirii omului în munca jertfelnică și creatoare, aceasta zace în natura lucrului și fiecare e liber să-și tălmăcească în felul său, după propria-i simțire și gândire, sfatul geniului bun din strofa finală:

Trinke Mut des reinen Lebens,
Dann verstehst du die Belehrung,
Kommst mit augstlicher Beschwörung
Nicht zurück an diesen Ort.
Grabe hier nicht mehr vergebens!
Tages Arbeit, abends Gäste,
Saure Wochen, frohe Teste
Sei dein künftig Zauberwort!

Sau, în tălmăcirea lui G. Călinescu

Bea al vieții viu nectar
Și urmează — acestei legi:
Farmece să nu mai legi
Niciodată pe-acest loc.
Nu săpa de-acu'n zadar!
După lucru, șezătoare!
După trudă, sărbătoare!
Asta-i litera de foc.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

PREDICI ÎN PUSTIU

Arme creștinești

Le spuneam fraților mei — nu mai știu în care adunare la sate sau periferiile orașelor:

Nu vă pierdeți răbdarea, că războiul ține mai mult decât credem noi, că este mult mai greu decât își închipuiau conducătorii la început, căci și lupta vieții, lupta pentru existență, lupta pentru desăvârșire tot un război este. Și, ca orice război, nu se câștigă numai cu defensiva — adică numai vălcărindu-te, chiar nici numai cu post și rugăciune, ci trecând la ofensivă — luptând energic în țara inamică, în terenul ocupat de Satan, pe care delăturându-l să-ți poți însuși virtuțile creștine: credința însoțită de fapte, bunătatea, răbdarea, nădejdea, datoria cea pentru Domnul și virtutea așa de rară a continuului zâmbet pe buze.

Citisem undeva o minunată rugăciune a celui mai mare sfânt al catolicismului, Francisc D'Asisi, și fiind-că le-a plăcut așa de mult fraților din acea adunare, o reproduc și aici:

„Doamne Dumnezeul meu, fă din mine un instrument al păcii tale; unde-i ură eu să seamăn iubire, unde-i insultă eu să seamăn iertare, unde-i îndoială eu să seamăn credință, unde-i desnădejde să pot insufla nădejde, unde-i întuneric să fac lumină, undei tristețe să'mprăștiu bucurie. Stăpâne al Cerurilor eu nu caut să fiu mângâiat, ci eu să mângâi pe altul, nu caut să fiu înțeles, ci eu să înțeleg pe frații mei, nu caut să fiu iubit, ci eu să iubesc ori ce făptură cu atât mai mult cu cât este mai nenorocită, căci numai când dăruim primim, numai când iertăm suntem iertați, numai murind în noi omul vechiu putem învia la o vieață nouă".

Rugăciunea ta — astfel adăugam eu — să fie în armonie cu legile eterne ale Evangheliilor. Dar nu uitați acuma în postul Sf. Paști această frumoasă comparație: Dacă-ți faci rugăciunea ta cu gândul în altă parte, la atâtea griji lumești, este ca și când ai trimite o scrisoare fără adresă; dacă ne rugăm fără încredere, fără acel „credeți, că ați primit și veți primi„ o scrisoare uitată în buzunar; dacă în rugăciunea ta ești un egoist interesat: scrisoarea fără timbre, ce-ți vine înapoi; dacă rugăciunea se face în comun — în familie sau adunare: o scrisoare cu multe iscăliturî ce bucură mult pe cel ce o primește; dacă fugi de biserica strămoșească a neamului tău: o scrisoare ce ocolește drumul legal al poștei și censurei putând să ajungă la destinație, dar putând să-ți aducă și mari neplăceri.

Ce frumoasă și binefăcătoare este lupta pentru desăvârșirea sufletului tău! Incepe azi să ți refaci echipamentul cu uniformă și arme noi, căci cele vechi sunt pătate, petecite, ruginite și demodate.

Dr. M. Suciu-Sibianu

---

părat vreau o victorie, fie și asupra mea...

*

Ascultă ici, nepoate: cine-o zice că nu i-au tremurat cioarecii pe el în prima noapte pe poziție și-apoi mereu când se îngroșa gluma, acela, s'o știi dela mine, a văzut războiul cum l-am văzut eu pe împăratul Chinei scăldându-se 'n Olt.

*

Prima noapte pe poziție!

Puțină rugăciune, orice-ați sporovăi, nu strică.

Adică numai la necaz îți trece prin devlă că mai e cineva sus, sus de tot, care te-ar mai putea ajuta.

*

Ți-aduci aminte, flăcăule?

Și atunci, atunci, demult, ardea o candelă subt icoana Maicii Domnului cu Isus în brațe. Ce vremuri, fârtate! Ți-ai luat nevasta de mână, ai dus-o în fața Preacuratei, v'ați făcut amândoi cruce și ați spus: Doamne-ajută!

Prostule, îți venea să plângi și îți bătea inima, secătură ce ești, ca la un „Ford" tip 1929 cu defect la carburator.

*

Na! Iți bate și acum. Ingenunche, ce mai stai, și zi dupa mine, în gând, mă, în gând, așa cum face fiecare:

— Sfântă Fecioară, făcătoare de minuni, nu ne lăsa. Când te iartă treburile, mai pune o vorbă bună pe lângă Atotfăcătorul, pentru grămada asta de creștini din batalionul II înghesuită între Novo Mihailowka — Koi-Assan și Korpeci, oblu pe linia ferată. (Ca să ne găsești mai ușor, pot să-ți fac și o mărire de hartă 1:75.000.) Păcătoși om fi, nu zic, dar mai treci și matale cu vederea. De am greșit până acum, au cu gândul au cu fapta, bagă-ne într'un fel de conversiune morală și pune cruce la tot ce-a fost, că altfel ne pun cruce tovarășii de vis-a-vis, și tare scârbit ne-ar fi sufletul la o întâmplare ca aceasta. Nu-ți promitem, Maică Preacurată, că de-om scăpa n'o să mai ieșim din biserică. Mințim noi, nu-i vorbă, numai cei drept, că oameni suntem, dar nu chiar în așa hal. Nu, că acasă avem „famelie mare și renumerație după buget mică". Ceva însă tot îți promitem: de-om scăpa, mai mult fața dela Dumnezeu n'o să ne-o mai întoarcem. Că de nu ne-i apăra tu, cine? Tunurile diviziei? Bune, săracile, atât de bune că și Nemții, când trag tunarii noștri nu se pot abține să nu spună, în cor, *schön*, *wunderbar*; nimic de zis, dar numai în grija lor nu ne-om putea lăsa. Noi ne cuibărim în mila Domnului, și-apoi ce-o fi, să fie! Altă scăpare, cu toată părerea de rău, nu-i. Știi, parcă tot e mai bine să calci tu pământul cu bocancii, decât să te apese el pe tine. Nu-ți cerem mare lucru, Preasfânto, numai lasă-ne vii. Fără un picior, fără o mână, cu câteva degete lipsă, cu o jumătate de stomac, cu un sfert de rinichi, cu zece grame de ficat, oricum, numai vii. De rest ne-om mai îngriji și noi, chiar dacă traiul nu ne-o mai fi cine știe ce scofală. De-abia acum băgăm de seamă că nu ne putem despărți chiar așa de ușor de licheaua asta de vieață, măcar că nu-i de nicio treabă. Uite, gândul c'o să-i dau de lucru lui Crăciunescu cu săparea gropii și lui Lugojanu cu caligrafierea inscripției pe cruce, îmi dă așa, un fel de leșin. Zău, crede-mă!

Așa e mă, fraților?

Păi sigur, voi ce-o să spuneți la vreme de noapte... cât o fi ceasul Țânțarule?

— După ceas nu știu, că n'am, da după cer mă tem că a trecut de miezul nopții.

*

Prima noapte pe poziție!

Ce altfel se contura în țară *poziția* asta.

Acuma suntem călare pe ea și habar n'avem cum arată la față.

Sentimentul că am ajuns la capătul drumului tot picură — pic-pic — în gura fiecăruia, ceva cu chinină, cu coajă de mac verde.

Cât au ținut marșurile, știam că

Semnele vremii...

de Pr. **N. Bârsnu**

In toată istoria omenirii găsim întâmplări şi semne, în care noi, cei ce trăim după ele, vedem un fel de semnal prevestitor al unor vremuri mai grele.

Ele veneau ca un ultim strigăt pentru a auzi şi surzii şi arătau lucruri pentru a vedea şi orbii. Să audă şi să vadă că nu e bine ce fac oamenii şi că trebue îndreptare.

Sfânta Scriptură are şi ea mărturii de acest fel, prin care Dumnezeu trimetea semn că fără o revizuire a faptelor se vor întâmpla lucruri mari.

Amintiţi-vă că înainte de potop a trimes Cel de Sus corabia lui Noe, făcută de el şi fiii lui, în văzul tuturor. Dar toţi îl luau în râs.

La căderea Ierusalimului, în anul 70 după Hristos, scriitorii acelor timpuri, ca romanul Tacit şi evreul Filon, au spus că înainte de dărâmare s'a văzut pe cer o mare cometă în formă de sabie, luna s'a întunecat opt nopţi în rând, iar pe străzile cetăţii un om necunoscut striga zi şi noapte: „Vai de tine Ierusalime".

Şi pacostea a venit, căci lumea n'a priceput nimic din cele ce vedea şi auzea. Ierusalimul a fost trecut de oştile romane prin foc şi sabie de n'a rămas piatră pe piatră.

Mai sunt şi alte semne cu mult mai aproape de zilele ce le trăim, însă noi ne facem că le uităm, că vezi Doamne, ele au fost pentru atunci, odată, nu pentru civilizaţia unui veac ce se zice al douăzecilea.

Totuşi, cu gândul la ele noi trebue să învăţăm ceva şi cugetând la ceea ce vedem şi auzim azi, poate se va naşte un alt sentiment, căruia i-am cam întors spatele.

Oare această învălmăşeală de arme şi cugetare în care se află azi lumea, acest morman de ruine şi munţi de morţi, acest sânge ce umple albiile râurilor şi strigătul ce străbate pământul, nu sunt toate un semnal, un ţipăt ascuţit ce trece ca un şuerat pe lângă urechile tuturora, ca omul, acest sărman om, să audă, să vadă şi să simtă că nu trebue să uite cu totul de Dumnezeu, făcându-se slugă diavolului?

Să ne aducem bine aminte de cuvântul sf. apostol Pavel când zice: „Umblarea după lucrurile firii pământeşti este *moarte*, pe când umblarea după lucrurile duhului este *vieaţă şi pace*".

Oare nu ne-au sdrobit puterea lucrurile pământului? Şi de ce? Pentrucă ele sunt „vrăşmăşie împotriva lui Dumnezeu".

Vreţi să vedeţi mai mult?

Incercaţi puţin să priviţi pe subt cortina „lumii" şi vă veţi înmărmuri de toate celelalte lucruri ce se pot şi nu închipui şi spune.

...„Şi a plouat Domnul peste Sodoma şi Gomora pucioasă şi foc..., de se ridica pară de foc din pământ ca o văpaie de cuptor", zice tot Scriptura.

Aşa dar, este şi azi ceva asemenea celor ce a fost odată.

Atunci au fost semnele vremii, dar azi ele ce sunt?

Iar noi toţi ne putem numi, pe drept cuvânt, complici.

Dintr'o arhivă secretă braşoveană

Corul „Dima" la Expoziţia din 1906

de **I. Bozdog**

XXXIII.

Contactul Românilor ardeleni cu Vechiul Regat devenia tot mai strâns pe măsura înmulţirii loviturilor ce le îndreptau Ungurii împotriva tuturor instituţiunilor menite să ne apere şi susţină fiinţa naţională.

Pe lângă legăturile personale cu bărbaţii politici şi forurile conducătoare ale vieţii publice româneşti de peste munţi, Românii ardeleni nu scăpau niciun prilej de aniversări şi sărbătoriri ale marilor momente naţionale la care să nu participe cât mai numeroşi.

După serbările dela Putna Vechiul Regat să pregătea de serbarea primului sfert de veac al Regalităţii şi Independenţii sale şi în acest scop aranjase marea Expoziţie din 1906.

Organele administrative ungureşti urmăriau cu mare atenţiune aceste manifestări şi orice tresărire a conştiinţei româneşti de dincoace de munţi era urmărită şi îngrădită cât se poate de curând şi de sever.

De aceea Ministerul de Interne unguresc cu Nr. 306/Res. din 23 Mai 1906 atrage atenţiunea organelor administrative asupra întinselor pregătiri ce se fac în vederea organizării expoziţiei din Bucureşti care va fi *prilej pentru mari demonstraţii româneşti*, îndreptate contra statului maghiar. Cere Prefecţilor ca prin organele de poliţie să ştiricească cine şi cam ce număr de Români voiesc să ia parte la Expoziţie.

La 27 Mai 1906 căpitanul poliţiei Braşov raportează prefectului că în Braşov sunt pregătiri febrile pentru Expoziţie şi că vor participa şi *Junii*. (Nr. 29 Pol. Res,).

Câţi Români şi subt ce forme au reuşit să ia parte la Expoziţie ar fi interesant să se ştie. Sigur este că din Braşov a participat *„Corul Dima"*.

Cei ce au luat însă parte au fost urmăriţi ani de-a-rândul şi, poate, unele şicane ar fi putut fi evitate dacă n'ar fi intervenit şi indiscreţii comise de către oameni rău inspiraţi care au dat publicităţii unele informaţii ce mai puteau aştepta.

In baza astorfel de informaţii scrie Ministerul de Interne Prefectului din Braşov la 24 Aug. 1907 cu Nr. 686/Res. că, *„după ziarul românesc* **„Dreptatea"** *din 25 VII şi 15 VIII, numerele 28 şi 31, profesorul de muzică dela liceul ort. român din Braşov Gh. Dima, conducătorul corului braşovean la expoziţia din 1906 din Bucureşti a primit dela Ministerul Instrucţiunii române lei 12.000.*

Fiindcă aici, se pare că e cazul că societatea corală şi muzicală din Braşov a primit dela România, deci dela un stat străin, ajutor în bani, Vă rog să constatoţi cazul şi să-mi raportaţi rezultatul cât mai neîntârziat".

La 17 Sept. 1907 căpitanul oraşului raportează prefectului:

„La îndrumările verbale ale Măriei Tale privind subvenţia prof. Gh. Dima am făcut sondările necesare şi despre rezultat am onoarea a Vă raporta că, Gh. Dima a condus soc. corală şi orchestra în toamna trecută în cursul expoziţiei dela Bucureşti şi a dat mai multe concerte şi pe teritoriul expoziţiei şi înafara acelula, dar cu toate reclamele şi exploatarea sentimentului naţionalist, întratele n'au acoperit cheltuielile.

Dima a compus şi ceva Imn pentru expoziţie, primit cu mare plăcere de cercurile oficiale române. Această compoziţie ocazională a fost şi tipărită, dar nu s'au încasat nici cheltuielile de tipar. **Vlădescu,** *fostul ministru al Cultelor a voit să recompenseze pe prof. Dima, rugându-l să compună o carte de muzică pentru şcolile din România, ceea ce Dima a şi făcut. Cartea s'a revizuit şi aprobat şi i s'au ordonanţat 12.000 lei onorar de autor.*

Am auzit că aceasta s'a publicat într'un numar din toamna trecută în Gazeta Transilvaniei. **Cu toate încercările făcute n'am reuşit să câştig acest exemplar,** *deci nu pot controla veracitatea celor auzite.*

După căderea lui **Vlădescu** *a ajuns ministru* **Spirea** *(sic!)* **(Spiru Haret).** **Spiru** *a găsit necorespunzătoare cartea lui Dima. L-a sfătuit pe predecesor să plătească subvenţie şi* **Deşteptarea** *din Braşov a somat de 2 ori pe Dima să-şi dea seama de cele 12.000 lei. Somaţia a rămas fără efect, răspunsul întârzie. Că cele 12.000 lei au fost ordonanţate în contul Min. Instr. sau din alt fond din bugetul ţării sau dela vreo societate şi că au fost ordonanţate pt. Dima ca particular sau ca dirijor al corului şi orchestrei din Braşov, sau ca autor a numitului manual şcolar — n'am putut constata.*

Vlaicu Arsenie, *directorul şcolii comerciale — cunoaşte toate amănuntele chestiunii. Durere, eu pe acest domn nu-l pot întreba, din motive personale. Măria Voastră poate veţi avea modalitatea de a Vă informa dela acest domn. Nici chiar pentru aceste informaţii defectuoase nu pot garanta". Farkas Mihai. (Nr. 54/Res. — 17 IX. 907).*

Prefectul raportează toate aceste informaţii Min. Instrucţiunei la 27 IX. 907 cu Nr. 45/Res. — (Dosar Nr. 45/Res. 1907).

———

Noi descoperiri medicale

Continuarea din pagina 1-a

o încerce contra guturaiului. A doua zi era vindecat.

Patulina a fost descoperită subt direcţia profesorului Raistrick. Cu toate că întrebuinţarea patulinei contra guturaiului a avut rezultate excelente, nu este încă permis să se generalizeze întrebuinţarea, înainte ca medicii să nu aibă siguranţa că produsul este inofensiv.

Să menţionăm, că cercurile ştiinţifice urmăresc cu mare interes experienţele ce sunt în curs, în vederea *vindecării paludismului* cu un medicament ce va înlocui poate chinina. Formula e încă secretă. 25 de tineri şi tinere din Unitatea ambulatorie a Societăţii Prietenilor (Quakers) s'au oferit spontan pentru a o experimenta. Li s'a dat o anumită doză din acest medicament subt formă de pilule şi pe urmă au fost expuşi înţepăturii unor anofeli importanţi special pentru această experienţă.

Dacă boala nu se declară — şi până acum totul merge bine — un mare progres va fi realizat în lupta contra acestui flagel.

Extras din „Technica şi vieaţa" Februarie 1944

———

CONVOCARE

Domnii acţionari ai firmei Kamaryt & Meder S. A. Braşov, sunt convocaţi la

Adunarea Generală Ordinară

care se va ţine în ziua de Sâmbătă 25 Martie 1944, la orele 3 p.m. în birourile firmei din Str. Mihail Weiss 15.

Ordinea de zi:

1. Constituirea adunării generale.
2. Raportul Consiliului de Administraţie privitor la gestiunea exerciţiului 1943, prezentarea bilanţului şi a contului de profit şi pierdere, hotărîre în privinţa distribuirii beneficiului net şi descărcarea Consiliului de Administraţie şi a Comitetului de Censori.
3. Fixarea retribuţiei membrilor Consiliului de administraţie şi cenzorilor pe anul 1943.
4. Alegerea a 3 membri în Consiliul de Administraţie, 1 membru ordinar şi 1 supleant în Comitetul de Cenzori.
5. Eventuale propuneri.

Braşov, la 11 Martie 1944.

Consiliul de Administraţie.

Domnii acţionari, care doresc a exercita la adunarea generală drepturile ce li se cuvin, sunt obligaţi a depune la casieria firmei până la orele 12 din ziua premergătoare adunări acţiunile lor.

încă n'am ajuns acolo unde trebue. Se alinta omul cu gândul că până vom ajunge, ori crapă măgarul, ori moare sultanul. Tot trăgeai nădejde, infanteristule, că va începe ofensiva fără tine, de unde rezulta un berechet de profituri, plus patalamaua de erou. Ne şi vedem intrând în garnizoană, în aclamaţiile mulţimii, o intrare triumfală, cu flori şi femei frumoase în costume naţionale, mă rog, ca în jurnalele de cinema. Iar tu, întunecat niţel la faţă, poză de circumstanţă, tragi cu coada ochiului, modestule, la cele vreo cinci şase decoraţii aliniate deasupra buzunarului stâng al vestonului. Din mulţime se repede cineva şi-ţi trânteşte nn buchet de garoafe în braţe... te taie lacrimile de emoţie şi... defilezi înainte...

*

Toate bune până acum, vorba e: ce te faci de-aci înainte?

Că etape de marş, gata, nu mai sunt. Dincolo de noi — şi nici nu ştim măcar: unde? — nu mai e decât „ţara nimănui", o fâşie îngustă cât limba de pământ a unui om sărac, şi-apoi partenerii de tenis. Nici n'am ajuns bine şi sportivii de ei ne-au şi luat în primire cu megafoanele, ca la întrunirile politice, când nu mai încăpea lumea în sală şi vorbea alesul naţiunii:

— Bine-aţi venit divizia 19-a!

Frumos din partea lor. Drăgălaşi cum sunt, ne-o spun pe româneşte, ca nu cumva interpreţii să ne traducă aproximativ, ca Jul. Giurgea din englezeşte.

— Bine-aţi venit, da vedeţi să nu păţiţi şi voi ce-a păţit divizia dinaintea voastră... Mai bine predaţi-vă puişorilor, că la noi e... aşa şi pe dincolo...

Numai un ecran mai lipsea, ca să avem cinema sonor în toată forma, sistem Klang-Tobis.

— Cine vorbeşte acolo? — întrebăm noi angelic-naiv şi în şoaptă călăuzele dela 95.

Cui să-i dea prin bostanul de subt cască ideea că domnilor de peste răzlogi le arde de conferinţe publice? Credeam că măcar aici am scăpat de asasinii aceştia care anunţă prin afişe de 1/1 metru că vor vorbi despr „Fabricarea iaurtului" şi-o iau dela sămânţa de iarbă, pe motiv că iarba din sămânţă creşte, vaca mănâncă iarbă, iarba se transformă în lapte, vaca e mulsă, că d'aia e vacă, iar din lapte, dacă nu asculţi conferinţa, ştii cum se face şi iaurtul.

— Cine să fie — răspundeau ciceronii — bolşevicii!

— Olio! Aşa de aproape?

— Asta nu-i nimic. Prin unele locuri poţi să dai cu bulgări în ei...

Sfinte Nicolae, pune-ne ceva calciu în picioare, dacă vrei să nu se facă gelatină!

Pentru prestigiul personal, unul n'ar recunoaşte că i-a căzut curajul în bocanci, iar în tine s'a produs un vid, ca în recipientul pentru experimentarea legii căderii corpurilor.

Din îngânduraţi, iată-i acum pe Oltenii şi Bănăţenii noştri atent-indiferenţi, ca şi când în faţa noastră s'ar afla purcei de lapte.

Olteanul are un avantaj net: înjură şi aşa îşi mai descarcă sufletul.

S'a împiedecat de o traversă, îi spune ceva de mamă şi trece mai departe. A călcat într'o băltoacă, îşi aduce instantaneu aminte că Paştile numai ca ieri au fost. Alunecă, se prăbuşeşte ca un buştean, cu ranița 30 kg. plumb pe ceafă şi lopata Lineman ic în coaste, nu se mai încurcă cu un sfânt-doi, ci deschide pravila întreagă.

Bănăţeanul însă, circumspect, se dă mai cu binele:

— Sfince Afiloanie, baş n'or fi Ruşi, don locotinent, ăi ge givăniesc gincolo, trăzni-i-ar Maica Domnului ge păpistaşi!

Ion Colan

———

A 10-a Şezătoare a Cercului Cultural „ASTRA" Braşovul-Vechiu

Duminecă 12 Martie 1944 s'a ţinut a 10-a şezătoare a Cercului Cultural „Astra" Braşovul-Vechiu, în sala şcolii primare No. 3.

Locuitorii braşovecheni, atraşi de frumuseţea programelor, fac ca marea sală de spectacole dela şcoală să fie neîncăpătoare. De aici se desprinde o constatare:

Poporul înfrăţit, tânăr şi bătrân, muncitor şi intelectual este dornic să găsească un sfat bun sau un prilej de destindere.

Aceste două discipline s'au urmărit în toate programele şezătorilor Cercului Cultural Braşovul-Vechiu.

Faptul că sala şcolii primare a ajuns neîncăpătoare este o dovadă că braşovechenii şi-au ajuns scopul.

Se pune imperios necesitatea de a se termina sala de spectacole dela „Casa Culturală". Autorităţile, credem, vor înţelege nevoile acestui cartier şi vor da tot sprijinul ca în toamnă această sală să fie dată spre folosinţă, pentru binele acestui cartier.

Programul ce s'a desfăşurat a fost o adevărată delectare. După cuvântul de deschidere al d-lui preşedinte *Dr. Cornel Volcu*, plin de îndemn pentru fapta bună, a urmat conferinţa d-lui medic primar al judeţului Braşov *Dr. Miron Creţu* despre *Natalitatea şi mortalitatea la noi şi în alte ţări*. Cu o expunere clară, bazată pe date statistice, D-sa a scos în evidenţă că neamul românesc este un neam tânăr, plin de vitalitate şi cu cel mai mare procent în ce priveşte natalitatea. Trebue dusă însă, cu toată energia şi de toate elementele intelectuale, campania de luminare şi prosperitate economică, pentru a face să scadă mortalitatea unde noi avem un procent destul de ridicat.

După conferinţă, s'a desfăşurat un program format din: coruri declamaţii şi o comedie într'un act de N. Tintaru. Această parte din program a fost executată de elevii cl. VII-a dela şc. No. 3 m. de subt conducerea d-nei *V. Macavei*. Pentru felul cum au declamat şi în special cum au jucat piesa de teatru, aceşti elevi au meritat toată admiraţia spectatorilo, care i-au răsplătit cu vii aplauze. Partea a doua din program a fost executată de orchestra *„Monicu Grigoriu"* şi anume: *Tipi-tin* de *Mario Gröver* cu solo de havaiană d-l *Paşcanu*, *Polca* de *Monicu Grigoriu* cu solo chitară d-l *Iacobschi*, *O mia bella Napoli*, tango, de *Wonkler*. *Bella Rosetta* din filmul *Venera Oarbă*, Duo de chitară d-nii *Iacobschi* şi *Sumurduc*, Arii româneşti solo trompet d-l *Bălan*, *Ca la nuntă*, horă. Aranjamentul muzical şi conducerea a avut o d-l *Monicu Grigoriu* instructor muzical al casei „Honner" de acordeoane din Germania. Acest concert instrumental a fost o revelaţie. Execuţie ireproşabilă, o armonie şi tonalitate perfectă. Instructorul, d-l *Grigoriu* şi cei 13 instrumentişti merită toată ,lauda. Publicul i-a răsplătit prin nenumărate bisări şi cu explozii de aplauze. In încheiere d-l preşedinte aduce calde mulţumiri d-lui *Dr. Creţu* pentru frumoasa conferinţă, corpului didactic dela şc. No. 3 m. cu concursul căruia se ţin aceste conferinţe, d-lui *Monicu Grigoriu* şi celor 13 instrumentişti pentru frumosul concert ce l-au executat cu atâta măestrie, rugându-i să mai dea concursul şi altădată.

*

Duminecă 19 Martie, va conferenţia d-l prof. universitar *Gh. Dragoşi*, programul artistic va fi executat de *Societatea culturală „Locomotiva"* de subt preşed. d-lui *ing. Schitea*.

*

Sâmbătă, 25 Martie ora 2 d. a. Cercul Cultural va da o reprezentaţie, în sala Cinematografului „Astra" cu 2 piese religioase: „Vameşul şi Fariseul" şi „Ingerul păzitor", subt conducerea d-lui Gh. Feraru.

BRAŞOVUL DE ALTĂDATĂ

Din trecutul medical al Braşovului

Natalitatea şi mortalitatea în secolul al XIX-lea

de **Dr. Emil I. Bologa**

IX

Anul 1878 reprezentând începutul înregistrării copiilor noi născuţi, datele pe care le găsim precedând acest an sunt foarte lacunare.

Din Trausch's Collectaneem găsim doar anul 1825 în care s'ar fi născut 841 copii. Media populaţiei între ani 1814-1827 fiind de circa 21.000 locuitori, ar corespunde un procent de natalitate de 39-40 la 1000 locuitori (sau 1 naştere la 25 locuitori).

Odată cu anul 1878 începe înregistrarea naşterilor şi Dr. Gusbeth dă următoarele cifre pentru aceşti primi 5 ani statistici:

1878: 1086 naşteri, 37,7 la mie (sau 1 la 26,5).

1879: 978 naşteri, 34,1 la mie (sau 1 la 29,3).

1880: 1043 naşteri, 36,3 la mie (sau 1 la 27,5).

1881: 1092 naşteri, 36,9 la mie (sau 1 la 27,1).

1882: 1015 naşteri, 34,3 la mie (sau 1 la 29,1).

Fără intenţiunea de a intra în miezul acestei atât de importante probleme demografice, am lăsat cifrele de mai sus să răspundă natalităţii zilelor noastre, care manifestă o scădere catastrofală.

Media generală pe care Dr. Gusbeth o dă acestui secol este de 36,5 la mie (sau 1 naştere la 27,4 locuitori).

* * *

Despre mortalitate, protocoalele ne dau cifre mai exacte încă din anul 1802, în care Braşovul numără 849 cazuri de moarte. Această cifră scade în 1816 la 176 morţi, fiind între anii 1820—1840 în medie de 550—650. Anul 1848 deţine locul întâi în prima jumătate a acestui secol cu 1242 morţi. Dela 1850—1880 cifrele variază între 737 ca cea mai mică (în anul 1859) şi 1301 ca cea mai ridicată (în anul 1874).

Calculând pe decenii mortalitatea secolului al XIX-lea, Gusbeth dă următoarele cifre:

1802—1810 . . .	35,2	la mie
1811—1820 . . .	27,0	„
1821—1830 . . .	30,4	„
1831—1840 . . .	30,9	„
1841—1850 . . .	35,5	„
1851—1860 . . .	30,4	„
1861—1870 . . .	30,5	„
1871—1880 . . .	36,5	„
1881—1890 . . .	31,1	„

Dela 1802 la 1882 au decedat în oraşul Braşov 62.446 oameni, deci în medie 770 anual, iar după calculul lui Gusbeth 32,0 la mie.

———

A 8 şezătoare a Cercului Cultural „Astra"-Scheiu

Cercul cultural „Astra"-Scheiu îşi urmează într'un ritm tot mai viu activitatea. Parcă vrea să suplinească prin desbaterea atâtor probleme, toate în legătură cu vieaţa şi îmbunătăţirea acestui vechiu cuib de energie românească, ceea ce s'a întrelăsat atâţia ani.

Dumineca trecută — 12 Martie a. c. — în cadrul şezătorii culturale a conferenţiat d-l *Drogoş Navrea*, directorul liceului „A. Bârseanu". Problema tratată: *„Cresterea şi îndrumarea tineretului"*, pe lângă caracterul ei general, foarte documentat pusă de conferenţiar ca problemă de colaborare strânsă între familie şi şcoală, a fost examinată de aproape din punctul de vedere al împrejurărilor de vieaţă ale Românilor scheieni.

D-sa a insistat asupra importanţei alegerii profesiunilor pentru tineretul nostru, care trebue să corespundă aptitudinilor şi chemării acestuia şi nu vederilor oportuniste sau curentului pregătitor de a creşte numai rânduri nesfârşite de funcţionari.

Profesiunile practice, şi mai ales încadrarea tineretului în vieaţa economică prin meserii, negoţ şi industrie sunt menite să redea Scheiului bunăstarea meritată şi locul de conducere ce l-a avut în trecutul nostru.

O latură interesantă a problemei a atins conferenţiarul insistând asupra remediilor ce se impun pentru a readuce mama din Scheiu în sânul familiei, îngrijindu-ne de profesiuni potrivite pentru ca scoţând-o din ateliere şi birouri să o redăm menirii ei ideale de factor educativ al neamului.

Conferinţa a fost urmărită cu mult interes şi viu aplaudată.

A urmat apoi programul artistic cultural executat de elevele liceului de fete „Principesa Elena".

D-şoara Onciu O. din cl. IV-a a cântat solo două cântece româneşti; d-şoara Vasu V. cl. VII-a a citit nuvela lui Caragiale „Domnul Goe", atât de potrivită cu atmosfera creiată de conferenţiar. Publicul a gustat-o cu o deosebită plăcere. D-şoara Şovăială S. cl. III-a a dansat cu o deosebită artă jocuri naţionale şi artistice; d-şoara Sorescu A. a declamat cu multă gingăşie „Oltul" de O. Goga şi „Ardealul" de M. Rădulescu; d-şoarele Lucian C. şi Linte C. au executat jocul „Banul Mărăcine" cu o supleţă şi o artă desăvârşită care au stârnit ropote de aplauze. Jocul a fost bisat. D şoarele Iliescu S. şi Ţiţei C. cl. IV-a au spus dialogul „Nerodul şi negustorul" care a produs mult haz. De încheiere d-şoara Ghilea M. cl. VII-a a cântat duioase melodii româneşti, acompaniindu-se cu acordeonul, înduioşind până la lacrimi pe asistenţi.

ib.

———

Citiţi şi răspândiţi „Gazeta Transilvaniei"

Numai Asociaţiunea transilvană „Astra" ne ajută; se gândeşte cineva la asta?

Teatrul lui Costache Negruzzi

de **N. Georgescu-Tistu**

III

Din literatura franceză, care influenţează în cel mai înalt grad pe Negruzzi, el traduce puţine opere mai vechi (de pildă, unele fabule ale lui La Fontaine şi scena din *Les femmes savantes* de Moliere.) E dominat în chip firesc de romantismul epocei. Deci: melodrame, apoi operele lui Victor Hugo, din care a tălmăcit nu numai drame, ci şi balade, de sigur mai greu de redat în româneşte decât sentimentalele compoziţii ale lui Lamartine, atât de mult cultivate la noi.

Cel mai însemnat lucru de reţinut din toată opera lui Costache Negruzzi este legătura lui atât de strânsă cu pământul ţării, încât s'a adresat din propriu îndemn, înainte de a se desvolta şcoala cu directive naţionale a lui Kogălniceanu şi Alecsandri, spre izvoarele noastre de inspiraţie şi în primul rând spre marii noştri cronicari, păstrători ai faptelor măreţe din trecutul nostru.

Astfel, Negruzzi ne-a dat acel vestit poem *Aprodul Purice*, cu un subiect luat dela Neculce. Era un fragment dintr'un poem mai mare, intitulat *Ştefaniada*, pe care-l regretăm şi azi că s'a pierdut. Ar fi fost atât de actual azi, când se reface, cu atâtea jertfe, Moldova lui Ştefan-cel- Mare.

Pe când patronul culturii moldoveneşti de atunci, Gh. Asachi, se îndrepta spre modele italiene şi engleze, autorul nostru, amintit azi aici, se simţea atras de farmecul trecutului ţării sale, cum atât de frumos a spus-o Eminescu:

Iar Negruzzi şterge colbul de pe cronice [bătrâne,
Căci pe mucedele pagini stau Domniile [române,
Scrise de mâna cea veche a învăţaţilor [mireni..

Această dragoste de trecut e, de sigur, şi o latură romantică, la modă pe vremea lui Negruzzi, dar ea a crescut la scriitorul nostru în climatul favorabil al cunoaşterii şi al trăirii vieţii dela ţară, autentic românească. Multe fapte bune, nu destul de subliniate, au ieşit din obiceiul strămoşesc al boierilor noştri de altă dată de a trăi mai mult la ţară. Costache Negruzzi a fost unul dintre primii oameni mari de cultură dela noi, care şi-au dat seama de comoara nepreţuită a poeziei populare.

Această cinste a împărţit o cu Alecu Russo, V. Alecsandri şi M. Kogălniceanu şi se pare chiar înaintea lor. In revista „Dacia literară" dela 1840, Negruzzi scrie cu entuziasm despre *Cântecele populare ale Moldovei* şi e stabilit că din 1830 chiar Negruzzi trimetea la *Foaia pentru minte, inimă şi literatură* din Braşov trei doine. Ce bine ne face că putem reaminti asemenea fapte: iată lireratura populară circulând, apreciată în sfârşit de pătura cultă a ţării şi cimentând unitatea sufletească a neamului. La această alăturare de arta poporului mai contribue o trăsătură sufletească a lui Negruzzi; simplitatea cordială, de care pomeneşte cu dreptate Eugen Lovinescu în studiul să asupra scriitorului nostru. Simplu, prietenos, deschis, sociabil, cu darul de a povesti, de multe ori glumeţ şi totdeauna cu darul de a însufleţi personagiile amintite. Este talentul pentru teatru, care se vădeşte în nuvelele sale. Pagini din Alexandru Lăpuşneanu (ca, de exemplu, acea în care Spancioc şi Stroici îi toarnă domnului muribund ultimele picături de otravă din pahar printre dinţii întredeschişi cu sabia) pot sta alături, o spunem cu tot curajul. de scene din teatrul lui Schakespeare prin puterea

Continuare în pagina 7-a

SERIA II

FOAIE PENTRU MINTE, INIMA ŞI LITERATURĂ

ANUL II

Nr. 12

SĂPTĂMÂNAL PENTRU CULTURA SATULUI
REDACTAT DE GH. TULBURE

1944

Avem o datorie de Români

Cu toată greutatea timpurilor prin care trecem, cu toată străduinţa depusă de Conducătorii ţării noastre, ca fiecare cetăţean al acestui pământ românesc să aibă vieaţă cât mai lipsită de griji, se găsesc unii oameni care, din lipsă de seriozitate şi mai adesea de ocupaţie, să se ocupe cu vânturatul svonurilor şi al vorbelor goale, crezând că prin asta servesc interesele ţării sau societăţii.

Nu mă gândesc la situaţia lor. N'am niciun fel de apreciere asupra seriozităţii sau neseriozităţii lor. Mă gândesc însă cu spaimă la răul pe care îl pricinuesc altora.

Nu este nimeni dintre noi fără greşeală, dar tot aşa de adevărat este că avem datoria să greşim cât mai puţin şi să lucrăm ca şi semenii noştri să fie opriţi de a greşi. Sunt aceşti flecare, aceşti vântură vorbă, oameni care cu vădită intenţie greşesc. Şi dacă greşeala lor ar fi numai a lor, încă avem datoria să-i împiedecăm s'o facă. Dar când aceste morişti de vântură pleavă sunt pricină de necaz pentru mulţi alţii, avem datoria să-i oprim cu cea mai hotărîtă tărie de a mai lucra în slujba răului.

Iată dar o poruncă a ceasului de faţă. Să prinonim în lanţuri grele svonul, svonul dăunător. Să legăm în funii grele vorba goală, minciuna grosolană.

Continuare în pag. 6-a

Din problemele satului.

Intovărăşirile săteşti

de protopop **Aurel Nistor**

I

Le-aş zice cooperative, dar ştiu că unora li-e groază de numele acesta. In multe părţi au dat greş, mulţi au fost păgubiţi fără ca ideea cooperaţiei să fi fost de vină. Fie că s'a lucrat în pripă şi fără pregătire, fie, că s'au găsit oameni nu destul de curaţi şi desinteresaţi, care le-au compromis, rezultatul în general este, că în părţile noastre sătenii le-au cam luat frica.

Acest lucru nu e permis să ne desarmeze pe cei care avem răspunderea pentru felul cum conducem satele noastre. Să căutăm cauzele, care au contribuit la căderea cooperativei şi să tragem concluziile de îndreptare pentru viitor.

Una din cauzele nereuşitei atâtor înfăptuiri de caracter cooperatist, a fost că la crearea lor nu s'a pornit dela realitate, de jos în sus, ci tocmai invers. S'a pornit dela teorie spre realitate. S'a dat o lozincă de sus în jos: înfiinţaţi cooperative, federale, *fără a se întreba, dacă e terenul pregătit, dacă corespunde unei necesităţi arzătoare locale, dacă se găsesc pe teren oameni pregătiţi pentru conducere.*

De altă parte nu s'a urmărit o desvoltare lentă, treptată a diferitelor ramuri de activitate cooperatistă, pentru a obişnui pe săteni cu ideea şi foloasele unei tovărăşii frăţeşti, chemată să le apere în primul rând interesele lor de plugari. S'a căutat o desvoltare rapidă cu câştiguri cât mai mari, tocmai aceea, ce nu cadrează cu ideea cooperaţiei.

In loc să se fi urmărit apărarea intereselor plugăreşti, s'a tins spre câştiguri cât mai mari în bilanţul de fine de an.

De aceea, fără a descuraja, trebue să începem lucrul dela început. Prima şi permanenta preocupare trebue să ne fie: convingerea plugarilor, că e în interesul lor, ca să se unească frăţeşte în însoţiri, tovărăşii sau cooperative, care să pornească dela realitatea locală şi să-i ajute la înfăptuiri pe care ei singuri nu le-ar fi putut face şi că aceste însoţiri îi ajută să poată avea recoltă mai mare şi mai bună, vite mai de soiu şi de preţ şi venit mai mare, din pământul pe care-l lucrează, şi prin ele munca le este mai uşoară şi mai spornică iar pagubele mai mici şi mai rare.

Prima condiţie a reuşitei este: să pornească la lucru conducătorii cu dragoste sinceră şi curată faţă de ţărani, având convingerea, că îndeplinesc cea mai patriotică operă pentru zilele noastre. In lupta grea a anilor ce vor veni, vor putea rezista numai neamurile care vor avea în sânul lor cel mai fierbinte sentiment de frăţie şi de ajutor reciproc, manifestat în toate domeniile vieţii prin solidaritate şi întovărăşire.

A doua cerinţă este păstrarea celei mai curate dreptăţi faţă de toţi. Nimeni să nu fie privilegiat, ci ca într'o adevărată frăţie aceeaşi dreptate şi faţă de cel mare şi faţă de cel mic. Să se păstreze aceeaşi măsură faţă de îndatoriri ca şi faţă de drepturi.

Continuare în pagina 6-a

Aveam o ţară scumpă şi [mândră
Aveam şi iarăşi vom avea,
Duşmanul care astăzi râde
Va tremura privind la ea...

Cântec ostăşesc

Scrisoarea pleacă pe front

Ne-au căzut în mână mai multe scrisori ale ostaşilor către familiile lor. Din această corespondenţă iese la iveală toată curăţenia sufletească a săteanului, care-şi goleşte inima de griji şi de necazuri, de bucurie sau de nădejde, în cele câteva rânduri din „mica epistolă" adresată alor lui. Sunt acolo adevărate comori sufleteşti cu care se împleteşte încrederea în izbânda dreptăţii noaste în cel mai curat entuziasm. Sunt caracteristice cuvintele de îmbărbătare pe care cei de pe front le trimit celor de acasă. Este aici un instinct admirabil al ţăranului nostru care-şi dă seama că un războiu nu se poate câştiga numai cu armele, şi că în dosul frontului de luptă, cei rămaşi trebue să ducă aceeaşi luptă cu aceeaşi încredere în izbândă.

Una din ele, la întâmplare: Unchiaşul Radu Dan, veteran al războiului trecut, şi-a luat tocul uitat cine ştie de când în firida din faţa vetrei şi pe o hârtie liniată, ca nu cumva să-i alunece slova, s'a apucat să-i scrie nepotului Dimitrie, soldat într'un regiment de vânători de munte, care luptă eroic undeva în pustiul alb al Rusiei sovietice.

După obişnuita frază de început: „Eu şi familia mea vă face cunoscut că e sănătoasă şi vă doreşte zi şi noapte a

— Continuare în pag. 6-a —

COMOARA LUI CAROLE

de **Sassu Ducşoara**

II

Marie, rosti el grăbit, pune demâncare că eu în noaptea asta plec!

— Unde pleci? tresări femeia ca săgetată.

— Unde plec, ştiu eu, dar să nu crâcneşti o vorbă, că e rău!

— Ce ai, omule? întrebă femeia speriată, nu mergi mâne la serviciu?

— Nu!

— Şi cât ai să lipseşti?

— Nu ştiu!

— Bine, dar dacă pierzi serviciul?

— Pagubă'n ciuperci!... Nici nu mai am nevoie de el.

— Ioane, ce vrei să faci?, întrebă Maria rugător.

— Mă duc cu Ghircă la comoara lui Carole! Na, ţi-am spus şi de acum să-ţi ţii meliţa acasă, că are să iasă bine. Pandrea încercă să zâmbească, dar nu reuşi.

— Cum? Iţi laşi serviciul care e sigur şi pleci după comori cu toţi pierdevară? N'avem ce mânca? N'avem pământ? n'avem...

— Taci! se răsti bărbatul, că-ţi aduni măselele de pe jos. Ai să-mi comanzi tu mie? Până acum cine a dus greul gospodăriei? Nu eu?

— Bine Ioane, bine, o lăsă mai domol femeia, numai să iasă bine să nu ajungem rau.

— De asta, are să iasă bine, dar tu să-ţi vezi de casă şi să nu-mi umbli cu poşta prin sat. Cam după ce a început lumea să stingă lămpile, iar liliecii alunecau lin pe apele negre ale nopţii, Pandrea şi cu Ghircă s'au întâlnit la Moroianu în casa cea nouă şi frumoasă, cum puţine sunt în sat.

— Uite ce e măi Moroiene,— începu Ghircă de cum intră — şi povesti acestuia toate planurile cu comoara. Moroianu, deşi se ispiti de-a-binele, nu se îndură totuşi să plece aşa de repede din culcuşul cald al căminului, ci voia să mai amâne, să se mai gândeasă.

— Nu se poate, măi Moroiene, spuse Ghircă scurt şi apăsat, că poate să-i vină vremea comorii să se scufunde în fundul pământului şi atunci...

— Aşa e, întări Pandrea, hai nene Gheorghe, că dumneata eşti sergent în armată şi ştii o leacă şi hărţile. Noi nu prea putem lămuri bine liniile acelea depe plan. Moroianu se uită încă odată pe plan şi spuse:

— Cunosc măi Pandrea, dar ăsta nu e plan ca la militărie, ci parcă ar fi un fel de vrăjitorie. După mai multă ciorovăială, cei trei s'au hotărît, ca după prima cântare a cocoşilor, să plece în munţii Dălghiului, unde era comoara.

— Dar, cu băiatul cum facem? întrebă Ghircă.

— Cu băiatul vorbesc eu, spuse Moroianu.

Pe la miezul nopţii, Pandrea bâjbâia cu nevasta prin cămară, prin pod şi prin şură, să adune cele trebuitoare, adică: merinde pe trei zile, un târnăcop, o cazma, un topor, un felinar, ciocan, cleşte şi o traistă de pânză tare de cânepă, ca să aibă în ce pune galbenii care i s'or cuveni din comoară. Ghircă şi Moroianu roboteau la fel, grăbindu-se fiecare să fie la vremea şi locul hotărît, cel dintâi.

De odată un cocoş cântă prelung aria deşteptării. Din vârful Aninenilor îi răspunse altul şi în curând toţi cocoşii satului îşi arătară vrednicia, întrecându-se care să ţipe mai tare.

— Apoi, rămâi sănătoasă Ma-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Avem o datorie de Români

Continuare din pag. 5-a

Să ne gândim cât rău poate să aducă o minciună unei singure persoane, pentru ca să putem măsura în toată întinderea lui răul pe care unii profesionişti ai minciunii îl aduc societăţii şi ţării.

Avem deci datoria, dela cel dintâi până la cel din urmă, noi cetăţenii buni ai acestei ţări, să prindem şi să legăm în lanţuri grele pe cei care seamănă minciuna şi destrămarea în sufletul acestui neam românesc.

Mă gândesc la cuvintele Sf. Apostol Iacob: *„Limba este şi ea un foc, o lume de nelegiuiri. Ea este aceea dintre mădularele noastre care întinează tot trupul şi aprinde roata vieţii"...*

Şi mai departe: *„Cu ea binecuvântăm pe Domnul şi Tatăl nostru şi tot cu ea blestemăm pe oameni"...*

In faţa acestei lămuriri pe care o primim dela izvorul sfânt al Evangheliei, asupra acestui organ ce se numeşte „limbă", e bine să ne hotărîm odată pentru totdeauna ca să facem din vorba noastră numai lucrul cel mai dorit.

Vorba noastră să fie sfat de luminare asupra adevărului, îndemn, îmbărbătare, cuvânt de înţelegere, de pace, de propăşire pe drumul unei vieţi ziditoare. Să facem uitate, să le îngropăm pentru vecie, vorbele de minciună, de svon, de răsvrătire. Numai astfel vom fi lucrători buni în şantierul de zidire temeinică a neamului şi sufletului românesc.

Să ne înfrânăm pornirile păgubitoare spre minciună şi vorbă goală. Indemn spre muncă sănătoasă cu braţul, cu vorba, cu gândul.

Iată datoria ceasului de faţă, Români!

———

Sfaturi bune

Pentru ca odrasla ta să crească bine, trebue să o obişnueşti cu o vieaţă regulată: să doarmă, să mănânce' să se scoale la ore fixe. Şi tot la ore fixe să se joace, să muncească şi să se odihnească.

Eroii noştri ✝ *Moeciul de Jos*

SPÂNU GHEORGHE

Locotenent în rez.

Eroul locotenent Spânu Gheorghe, aşa cum e evocat în fiecare zi la şcoala primară nr. 1 din Moeciul de Jos, unde a funcţionat ca învăţător, este una dintre cele mai luminoase figuri între cele care le are Branul în cartea jertfei sale pentru neam.

Invăţători, săteni, copii, soţia mai ales şi toţi cei care l-au cunoscut, pe bunul şi muncitorul dascăl, l-au iubit şi-i cinstesc astăzi aducerea aminte. Dascălul de omenie din munţii Branului, a înţeles să-şi facă datoria şi pe frontul de foc ca şi pe ogorul cel înţelenit al satului, cu aceeaşi abnegaţiune şi cu aceeaşi dragoste.

Făcând parte dintr'un regiment de dorobanţi, luptă cu îndârjire în fruntea plotonului său, dar la cota 603, unde năzuia să ajungă, cade primul regretat de toţi camarazii, în ziua de 13 Sept. 1941.

Pentru meritele sale ostăşeşti dovedite pe front este avansat post mortem la gradul de căpitan.

In urma lui, ca două luminiţe ale dragostei sale, au rămas rugându-se lui Dumnezeu, soţia Maria şi fetiţa sa scumpă, Teodora.

Intovărăşirile săteşti

Continuare din pag. 5-a

Restul vine dela sine: prin muncă cinstită, prin răbdare şi prin păstrarea legăturilor strânse şi permanente între membrii tovărăşiei precum şi prin publicitatea cât mai largă a înfăptuirilor.

E de mai puţină importanţă numirea ce se dă întovărăşirei: asociaţie, obştie, însoţire sau cooperativă, după natura întovărăşirii.

Răspunderea în faţa lui Dumnezeu şi a oamenilor o au conducătorii fireşti ai satelor, care se frământă cu problema întovărăşirii sătenilor, dacă îi ajută la o cât mai bună înfăptuire a ei sau nu.

———

Scrisoare ce pleacă pe front

Continuare din pag. 5-a

ne vedea", — urmată de veşti bune despre pământ... „pe aici e bine, iarna fu foarte bună, zăpada mică", — moş Radu Dan se mândreşte de faptele eroice săvârşite de regimentul nepotului şi povestite probabil de acesta în câteva scrisori.

„Mergi ca un leu, fără frică de duşman... iar bunul Dumnezeu să-ţi dea sănătate, izbândă şi curaj, ca erou să fii în veci, fără nicio pată".

„Cei ce luptă pe front să n'aibă niciu grijă de soarta celor rămaşi în ţară care-şi fac şi ei din plin datoria... şi noi pe aici muncim zi şi noapte fără preget... spre a-i da ţării ce-i trebue din prisosul muncii noaste"...

Este în această scrisoare o căldură, o sinceritate şi acea dragoste de neam, care umple sufletul ţăranului român — sufletul Ţării lui.

———

Incep muncile câmpului

Cu privire la timpul când trebue să înceapă muncile, sunt unele reguli care nu trebue uitate şi nesocotite de plugari.

1. Unele semănături rabdă la frig şi rodesc mult mai bine dacă sunt puse cât mai de vreme. Aşa sunt: grâul de primăvară, mazărea, măzărichea, ovăzul, orzul. De aceea ele se pun cât ma de vreme, sau cum se zice „în mustul zăpezii".

2. Sunt semănături care degeră uşor şi se strică, dacă vine peste ele un ger sau o brumă groasă. Aşa sunt: fasolea, sfecla, lintea, inul. Semănatul lor trebue făcut după ce vremea s'a încălzit bine şi nu ne mai temem de ger şi brumă.

3. Porumbul se seamănă după ce pământul s'a încălzit, altfel nu răsare.

4. Ca regulă generală trebuie să se ştie că orice semănătură e bine să se facă cât se poate mai de vreme, îndată ce i-a venit timpul. Semănăturile făcute de vreme folosesc din plin apa din timpul iernii, cresc mai repede şi luptă mai uşor cu uscăciunea, cauzată de vânturile şi căldurile de primăvară. Semănăturile făcute târziu sunt ameninţate de secetă şi de multe ori nu au timpul să crească cum trebue. Uneori şi semănăturile târzii rodesc tot aşa de bine ca şi cele timpurii, însă aceasta e numai o întâmplare. *Plugarul nu trebue să meargă la întâmplare, ci pe drum cât mai sigur.*

———

Ocrotiţi păsărelele!

Păsărelele cântătoare sunt prietenele agricultorului, fiindcă nimicesc o mulţime de gângănii stricătoare. Datoria plugarului este să le ocrotească în timpul iernii când nu-şi găsesc de mâncare în câmp şi prin livezi. In acest scop fiecare poate aşeza în grădina din dosul casei o scândură pe care să arunce din când în când o mână de fărmituri ori grăunţe pentru hrana păsărelelor.

———

Aviz

Cărţile, revistele, manuscrisele de articole şi scrisorile destinate **„Foii pentru minte, inimă şi literatură"** se vor trimite la adresa d-lui *Gh. Tulbure, Braşov, str. Dorobanţilor 13.*

Citiţi şi răspândiţi

Pagina Muncitorului

rie, — zise Pandrea, sărutându-şi nevasta şi plecă.

— Să vii sănătos Ioane, strigă femeia din pragul porţii şi se întoarse în casă abătută.

La Şipoţel se întâlniră cei trei şi băiatul.

— Măi, porunci Ghircă, îndată ce osteneşte băiatul. îl luăm pe rând în cârcă. Ceilalţi aprobară şi începură să urce Calea Muerii, Priporul Mic, Priporul Mare şi când ajunseră la Oprit, făcură popas că se lumina de ziuă. Imbucară câte ceva, apoi o luară la dreapta pe la Coşare şi se lăsară în Valea Zizinului. De aci o luară în sus spre culmile Dungului şi pe la prânz începură urcuşul cel mai greu din tot drumul ce aveau de călcat, pe muchea unor culmi împădurite, înşiraţi câte unul pe poteca pietroasă.

In plaiul cel mare dela poalele stâncilor se aşezară toţi trei în iarbă şi în timp ce copilul se culcă mai la o parte, scoaseră hârtia care trebuia să le spună, unde e comoara.

— Ia dă-o la mine, zise, stăpân pe sine Moroianu. Ghircă i-o întinse cu grabă şi toţi trei începură să buchisească pe hârtia scorojită şi cu scris vechiu, îngălbenit. Iată ce scria pe ea: „Caută stânca Hoţilor din Dungu. Subt ea se află altă stâncă mai lată, de pe care picură apa ca de pe o straşină. Dela picătura straşinii numără şaptezeci şi şapte de coţi, drept în jos spre Valea Zizinului. Vei găsi o piatră lată de patru coţi, patrată, care are săpată o cruce pe marginea din spre răsărit. Ridică piatra şi intră în peşteră. La colţul al treilea pe dreapta, vei găsi un gang scurt. In fundul gangului e comoara într'o ladă de fier. Cheia e subt ladă". Urma apoi blestemul care spunea cum să fie ridicată comoara, spre a putea fi folosită. Moroianu se ridică în picioare şi împreună cu cei doi tovarăşi cercetară cu de-a-mănuntul toate stâncile. Care o fi Stânca Hoţilor? întrebă Pandrea descurajat. Cine să ne spună la care îi zice Stânca Hoţilor?

— Eh, o găsim noi, îi încurajă Ghircă. Ciudat însă, că toate stâncile li se părea ca cea descrisă în hârtia căpitanului de haiduci. Se învârtiră astfel toată după ameaza pe lângă stânci, negăsind nici una de pe care apa să picure ca de pe o straşină.

— Ştiţi ce,? — zise Moroianu — Eu îmi dau cu părerea, că ar fi bine să facem frumos un foc mare, să ne mâncăm merindea şi dimineaţă s'o cam tulim către casă.

— Nici mort! se răsti Ghircă. Am venit până aici, am lămurit hârtia şi acum să ne lăsăm bătuţi? Du-te tu, eu nu plec.

— Bine, măi omule, dar nu vezi că nu se poate găsi nici neam de comoară şi ne pierdem vremea de pomană?

— Dimineaţă începem iar şi trebue s'o găsim, hotărî Ghircă!

— Aşa e, întări şi Pandrea. Copilul se uita la oamenii aceia înfuriaţi, pătruns de spaimă.

— Atunci, — zise Moroianu, — haideţi mai jos puţin, să ne găsim un culcuş până dimineaţă. Copilul porni în fugă printre tufişuri de jneapăn sărind de bucurie şi se pierdu din faţa celor trei. Deodată strigătul său răsună limpede şi înviorător în înserarea care se ivea.

— Nene Ghircă, uite cum picură apa de pe stâncă! Ghircă şi ceilalţi tresăriră ca electrizaţi.

— Stânca cu straşină mă! Fuga fraţilor!

— Doamne ajută-ne! Iţi făcură toţi cruci mari şi grăbite. In câteva clipe fură subt stânca arătată de copil, de pe a cărei margine picurau neîncetat boabe cristaline, care în colorile amurgului, păreau nesfârşite şiraguri de rubine.

Cu inimile sdrobite de durere şi în veci nemângâiaţi: *Elena* şi *Ioan Furnică, Elvira Orghidan* surori, Văd. *Anişoara Grădinar*, cumnată, precum şi *Letiţia* şi *David Georgescu, Aurelia Eremia, Melania* şi *Nicolae Ogea, Florica* şi *Lt. Col. Mateescu, Miniţa* şi *Ştefan Grădinaru, Alexandrina* şi *Ioan Curcă, Marioara* şi *Ing. Dragomir, Elena* şi *Nicolae Ardeleanu, Ionel Orghidan, Marioara şi Sandu Filicescu, Elena* şi *Marin Sixt, Aurica* şi *Traian Paloşan, Miluca* şi *Căpt. Pârcălăboiu, Dumitru* şi *Sever Orghidan, Vila* şi *Eugen Sanhamer, Aurica* şi *Ioan Viaşu, Florica* şi *Costică Andreesi, Mica* şi *Mişu Constantinescu*, nepoate şi nepoţi, aduc la cunoştinţă stingerea din vieaţă a bunului şi iubitului lor

Vasile Grădinaru

EXPLOATATOR DE PETROL

proprietarul Soc. petrolifere „Orizontul" din Ploeşti, fost preşedinte al Camerei de Industrie şi Comerţ din Ploeşti, inspector şi preşedinte la diferite societăţi de vânătoare şi binefacere.

Ceremonia înhumării rămăşiţelor pământeşti, va avea loc Duminecă 19 Martie 1944 orele 15, din casele proprii Str. Dr. Vasile Saftu, în cimitirul biserici Sft. Treime din Braşov-Tocile.

TRACTOARE,
Valţuri Bühler pentru porumb
TRIOARE,
Site de mătase pentru mori,
ELECTROMOTOARE,
FERĂSTRAIE pentru gatere, găsiţi în depozit la Casa Elveţiană de Import
EDUARD HÖHN S-sor
Bucureşti IV, str. Lirei 4 — Tel. 2.39.74
Reg. Com. 6814/1932

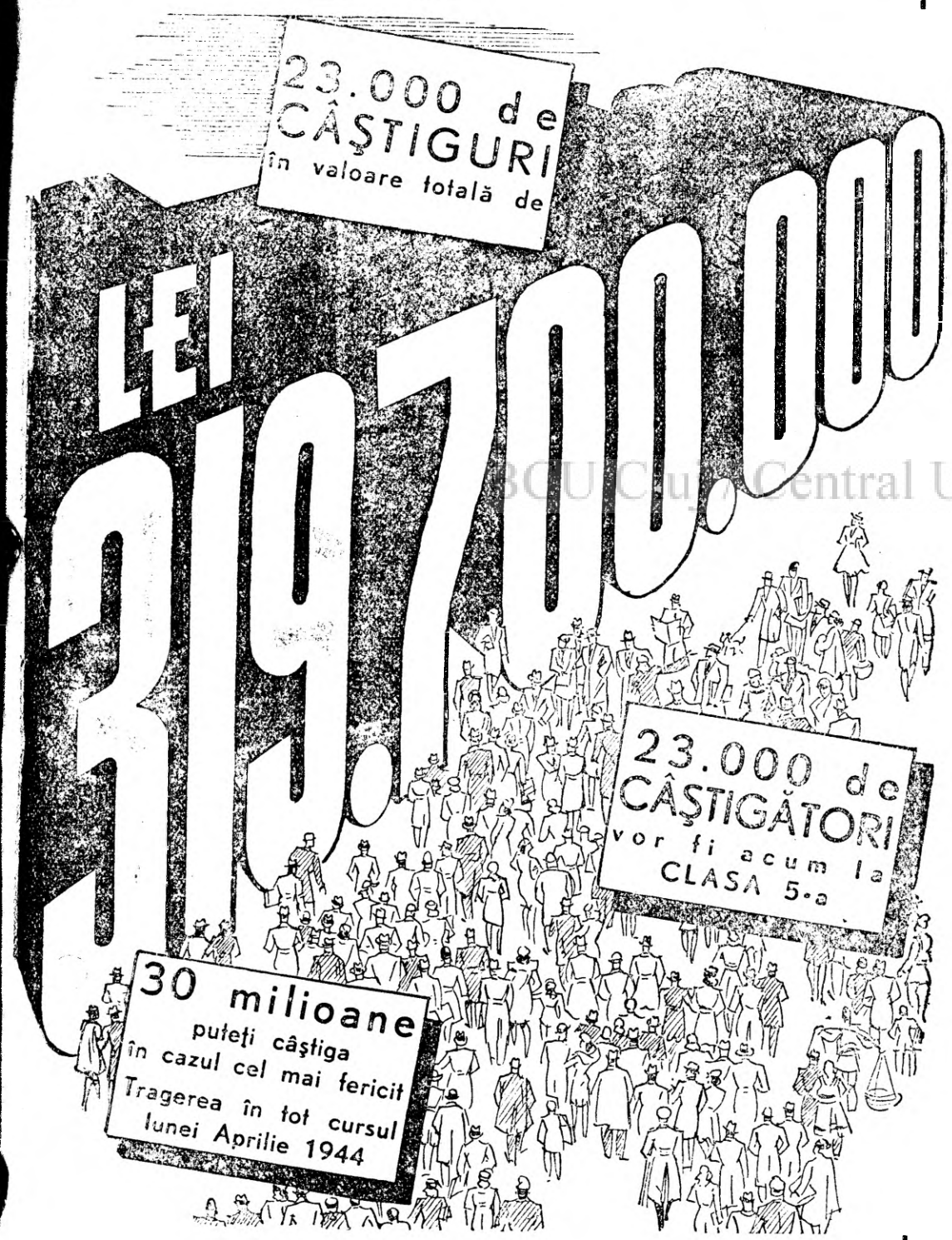

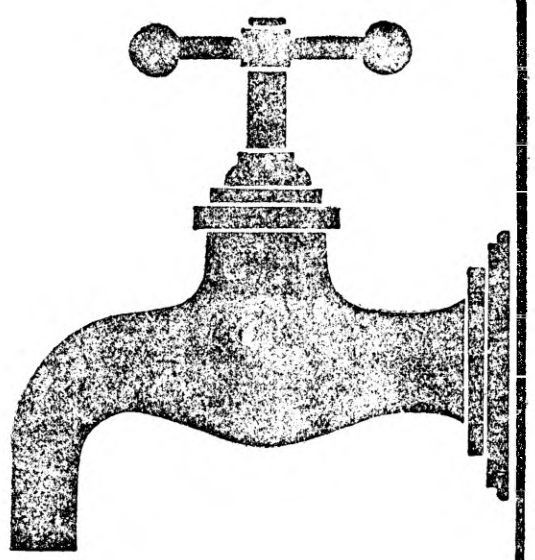

CÂND ROBINETUL NU MAI CURGE....

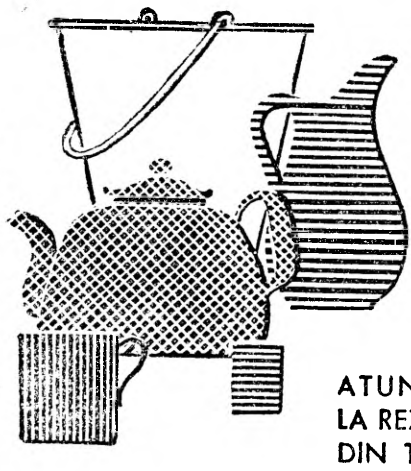

ATUNCI RECURGE LA REZERVA, FĂCUTĂ DIN TIMP, DE APELE MINERALE **PERLA** SAU **BOHOLT** CARE DATORITĂ COMPOZIŢIEI LOR NATURALE, NU SE ALTEREAZĂ CHIAR DUPĂ O DEPOZITARE INDELUNGATĂ.

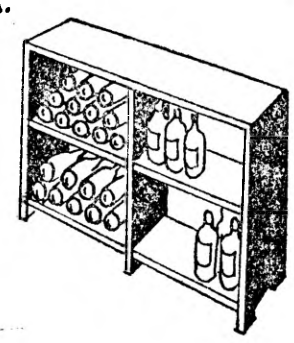

DE GĂSIT LA PRIMA BĂCĂNIE DIN APROPIEREA DV.
OF. REG. COM. 616/939 BRAŞOV

BCU Cluj / Central University Library Cluj

de a înfăţişa un fapt, poate numai închipuit, drept o sguduitoare realitate.

E ceva paradoxal în această afirmaţie, care e totuşi nu mai puţin adevărată că e mai multă forţă de dramatizare în nuvelele lui decât în piesele de teatru propriu zise, pe care le-a scris, prelucrând modele străine, Costache Negruzzi. Dar e şi în acestea, dacă nu o originală împânzire de situaţii în schimb un dialog firesc şi viu, o limbă armonioasă şi neforţată, o căldură comunicativă şi o cât mai potrivită adaptare la mediul românesc.

In deosebi în piesa, pe care o veţi vedea azi, este Negruzzi întreg în plăcerea de a prezenta o acţiune glumeaţă, nevinovată şi odihnitoare în cadrul românesc al vieţii dela ţară. La reuşita spectacolului, îngrijit cu pricepere de regisorul Ion Diacu şi susţinut de artişti cu talent, contribue şi cântecele, pe care autorul le-a întreţăsut cu dibăcie în piesă. Versurile care par că sunt făcute ieri, atât îşi păstrează de bine prospeţimea lor de acum aproape o sută de ani, au fost potrivite pe o încântătoare muzică de compozitorul Alexandru Flechtenmacher, cel care a prins minunat pătrunzătoarele noastre arii naţionale şi a adăugat mult farmec sclipitoarelor comedii ale lui Alecsandri şi Millo.

Ne aflăm deci astăzi întorşi cu pietate şi cu admiraţie spre începuturile modeste, dar fermecătoare şi acum, ale teatrului românesc, de care ne mândrim pe bună dreptate. Ca să-l putem cunoaşte şi preţui mai bine, să retrăim o clipă trecutul, care prin vraja artei este mai prezent, mai real şi mai educativ decât toate banalităţile, oricât de colorate şi de atrăgătoare, ale vieţii zilnice.

D-na şi Dr. Ioan Al. Bran-Lemeny cu micuţa Ilica anunţă cu aceeaşi profundă şi nesfârşită durere, că au trecut 7 ani dela plecarea din sânul lor a mult adoratei şi neuitatei fiice şi sorioară

Doina Lemeny

fostă elevă în cl VI a liceului „Priecipesa Elena"

invită rudele, prietenii, corpul profesoral, fostele colege şi pe toţi acei care au cunoscut-o şi n'au uitat-o, să ia parte la parastasul de duminecă, 19 Martie a. c. ora 11 a. m. în biserica ort. din Braşovul-vechiu.

Instituţii de asistenţă caută următorul personal de serviciu pentru imediată angajare:

una bucătăreasă,
una ajutoare bucătăreasă,
două spălătorese,
una infirmieră,
una călcătoreasă,
doi oameni de serviciu

cu acte în regulă. — Informaţii la ziar.

NOI **nu avem subvenţii dela nimeni.**

Informaţiuni

Abonamente de sprijin

Avocat Gheorghe Vlaiculescu-Şoimari, Ploeşti Lei 1000
Paul Nedelcovici, Bucureşti 1000
Dr. Virgil Pop, medic, Teliu 1000
Bologa Emil, Braşov 500
Inginer Ioan Ionică, Braşov 500
Lt. Col. Grigore Enescu, Bucureşti 500
Dr. Romulus Miocu, Petroşani 500

*

Airagnu

acesta este titlul articolului lui V. Branisce, din nr. trecut al gazetei noastre, pag. 1 col. 1, iar nu cum a apărut datorită unei greşeli de tipar.

*

Pomenire

Duminecă, 19 Martie c., ora 12.30, la biserica din Braşovul-Vechiu va avea loc pomenirea lui *Victor Branisce*, fost redactor al „Gazetei Transilvaniei", dela naşterea căruia se împlinesc 70 de ani.

Rudele, prietenii şi cunoscuţii sunt rugaţi a lua parte.

*

Conferinţă

Filiala braşoveană a Asociaţiei Prietenii Universităţii din Cluj-Sibiu, vă învită la conferinţa d-lui prof. univ. C. Daicovici, care va vorbi despre *„Daci - Romani - Români"*, sâmbătă 18 Martie a. c. la orele 6 p. m. în sala de conferinţe a Curţii de Apel. Intrarea liberă.

*

Teatrul „Astra"-Braşov

joacă miercuri 22 Martie 1944 ora 8.30 **Amedeu Stânjenel**, comedie în 3 acte de N. Vlădoianu şi V. Rodan. Preţuri reduse.

Nu lipsiţi dela spectacolele acestui teatru. Incurajaţi primul teatru românesc din Braşov, înfiinţat prin străduinţele „Astrei" culturale, despărţământul Braşov.

*

Asociaţia Profesorilor dela Academia Comercială din Cluj-Braşov

Extensiunea Academică

Duminecă, în 19 Martie 1944 la orele 11.30 a. m. în sala festivă a Camerei de Comerţ din Braşov, va vorbi d-l Profesor

Dr. V. Gionea

despre:

Procesele politice de presă ale Românilor din Transilvania

*

Societatea Păjiştenilor „Crucea Dreptăţii" din Braşov-Scheiu

Convocare

Membri Soc. Păjiştenilor „Crucea Dreptăţii", sunt convocaţi a lua parte **la Adunarea generală extraordinară** care se va ţine duminecă, 26 Martie a. c. la orele 11 a. m. în localul Uniunii din Piaţa Prundului cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Cuvânt de deschidere;
2. Raportul general;
3. Raportul casierului;
4. Raportul censorilor;
5. Votarea bugetului pe 1944-45;
6. Descărcarea vechiului comitet şi alegerea noului comitet.

Braşov, la 17 Martie 1944.

Gh. Curcă preţedinte — *Şt. Chiroiu* secretar.

de **Mardare Mateescu**

Frontul diplomatic

Despre pregătirea unui armistiţiu

se ocupă întreaga presă. Ştirea a fost trasmisă de Stockholm. Ea a fost aflată dela corespondentul agenţiei americane de ştiri „A.B.C." Corespondentul american a declarat că deţine ştirea din cercurile apropiate d-lui *Roosevelt*. După acelaşi corespondent ar urma să se întrunească în curând o nouă conferenţă a celor trei puteri aliate, care va avea de examinat posibilităţile încheierii unui armistiţiu. In lumea anglo-saxonă ştirea a fost pusă în legătură cu unele preparative care se fac pentru o eventuală ajutorare a statelor bântuite de lipsuri.

Referitor la problema armistiţiului unele posturi de radio au transmis detalii pe care viitorul apropiat le va confirma sau desminţi.

Problema finlandeză

a revenit din nou în discuţia cercurilor diplomatice. De data aceasta condiţiile în care sunt angajate discuţiile sunt cu totul altele. Dacă acum câteva săptămâni Finlanda părea a fi la capătul puterilor sale şi dacă presiunea sovietică pe de o parte, iar pe de alta intervenţia Anglo-americanilor în favoarea Finlandezilor păreau a forţa guvernul dela Helsinki pentru a primi condiţiunile de capitulare formulate de Moscova, acum guvernul finlandez şi-a căpătat stăpânirea de sine. Camera, în şedinţa secretă de miercuri 15 Martie, a dat un vot de încredere guvernului. Rămâne acuma de văzut care va fi drumul de urmat. Nimeni, înafară de Finlandezi, nu cunoaşte interesele vitale ale Finlandei. Ei vor avea de hotărît singuri de soarta lor, aşa precum se cade să hotărască popoarele care nu doresc decât stăpânirea gliei străbune.

Represalii împotriva Irlandei

vor fi luate şi de Wasihigton. Ele vor fi de ordin economic. Aşa dar, după ce a fost suspendată orice comunicaţie între Marea Britanie şi Irlanda, America desăvârşeşte ruptura relaţiilor dintre cele două insule britanice.

Conversaţiile hispano-anglo-americane

au fost subiectul unor discuţii asupra cărora ministrul de externe al Spaniei a declarat presei: *„Agenţii de informaţii din diferite ţări speculează în ultimele zile în mod repetat felul cum decurg conferenţele ce au loc între Spania, Anglia şi Stateie Unite.*

Guvernul spaniol se vede obligat de a se ridica împotriva acestei propagande, care are numai scopul de a turbura claritatea de dorit atmosferei acestor conferenţe.

Câtă vreme conversaţiile sunt încă în curs şi cât timp nu s'a realizat niciun acord nu trebue să se aştepte a se căpăta din partea guvernelor o informaţie oficială.

Toate informaţiile cu privire la o temă atât de importantă, referitoare la conversaţiile hispano-anglo-americane vor trebui deci să facă obiectul celei mai mari circumspecţii".

O schimbare în Turcia

este cerută de presa engleză. Ridicându-se împotriva acestei pretenţii deputatul *Sadak* — după cum se transmite din Istambul — a răspuns în termenii următori: *„In ce priveşte declaraţiile engleze, după care pentru aplanarea conflictului este necesară o schimbare politică în Turcia, acestor pretenţii nu le dăm niciun răspuns. Ne jenăm să răspundem unei polemici de felul acesta. Ne uimeşte numai faptul că Anglia nu cunoaşte încă sufletul poporului turc".*

Relaţiunile dintre Moscova şi Badoglio

sunt pe cale de a fi reluate. Ştirea este transmisă de serviciul britanic de informaţiuni şi confirmată de agenţiile de presă din Geneva şi Lisabona.

După o ştire transmisă de S.P.P. rezultă că stabilirea relaţiunilor diplomatice între Uniunea Sovietică şi guvernul Badoglio a ocazionat ziarului „Times" un articol, din care rezultă că cercurile engleze au fost oarecum surprinse de acest fapt.

Cu privire la „Charta Atlanticului"

ziarul „Manchester Guardian" se ocupă de atitudinea a 63 de deputaţi englezi, majoritatea din partidele de stânga, care sunt împotriva declaraţiunilor făcate de d-l Churchill. Ei cer să se facă o nouă declaraţie guvernamentală, în care să se sublinieze că principiile cuprinse în Charta Atlanticului sunt valabile pentru toate naţiunile. Cei 63 de deputaţi afirmă că declaraţiile d-lui Churchill au pricinuit o mare turburare între ţările aliate.

Svonurile despre moartea lui Stalin

răspândite în diferite capitale europene au fost primite la Berlin cu un anumit zâmbet. Se declară că întreaga chestiune aminteşte ceva despre maniera Hollywood-ului. In Germania există pentru aşa ceva un proverb care spune „Cel despre care se spune că a murit, trăieşte mult". Serviciul de informaţiuni precizează că ştirea, potrivit căreia Stalin ar fi fost bolnav de congestie cerebrală, a fost lansată de agenţia *A.B.C.* şi că ea este pe de-a'ntregul inventată.

Conversaţiile anglo-americane

care se ţin în prezent la Londra, au stârnit un viu interes în cercurile diplomatice. Din partea Statelor Unite participă d-l Stettinius, subsecretar de stat la externe. Nu-i exclus ca la aceste conversaţii să participe şi d-l Cordell Hull. Aceste convorbiri vor fi duse în jurul problemei privitoare la organizarea viitoare a Europei. Nu se va trece însă nici peste problemele de ordin militar, politic, social şi economic. Inafară de problemele europene, va fi discutată şi situaţia din Pacific. Se pare însă că problema cea mai importantă va fi punerea la punct a politicei engleze şi americane faţă de Rusia

A 5-a aniversare a independenţei Slovaciei

a prilejuit noi manifestaţii de simpatie faţă de poporul slovac. Intreaga presă europeană i-a închinat lungi articole elogioase. La noi aceste manifestaţii au avut o rezonanţă largă. Se evidenţiază odată mai mult prietenia reciprocă dintre Români şi Slovaci, precum şi unitatea idealurilor care animă pe cele două popoare, încrezătoare într'o pace întemeiată pe dreptate.

Mersul războiului

După opt zile de eforturi gigantice trupele sovietice au atins linia Bugului superior. Incercările inamicului de a trece râul au fost respinse de trupele germane. Aviaţia germană a avut şi în aceste lupte un rol hotărîtor. După evacuarea *Chersonului* luptele se dau la Nord-Est de *Nicolaev*. De asemenea se dau lupte grele la Sud-Vest de *Pogrebişce*, precum şi în regiunea dela Est de *Tarnopol*. Atacurile sovietice date la Nord-Vest de *Nevel* s'au prăbuşit cu pierderi grele. Se precizează că centrul de gravitate al luptelor de pe frontul de răsărit se află în sectorul sudic. La Nord de *Crimeea* au fost respinse câteva atacuri sovietice care aveau drept scop de a trece canalul ce desparte insula de restul continentului.

Succesele defensive germane pun în grea derută pe sovietici. Toate încercările acestora de a lovi în flanc şi de a izbuti încercuiri au fost dejucate. Din contră, forţele germane au reuşit să se desprindă din sectoarele unde presiunea sovietică era prea mare şi au reuşit să încercuiască câteva unităţi blindate sovietice, procedând apoi la nimicirea lor.

Pe frontul din *Italia*, la capul de pod *Nettuno*, trupele aliate au trecut la atac după o puternică pregătire de artilerie. La *Monte Casino* aviaţia britanică a executat un puternic bombardament. In *Canalul Mânecii* s'a dat o luptă între vedete, rapide engleze şi forţele de siguranţă germane. Au fost scufundate 4 vedete iar un vas german a fost lovit de o torpilă şi s'a scufundat. Aviaţia germană a bombardat *Londra* şi *Neapole*, iar aviaţia engleză a bombardat câteva localităţi din Vestul Germaniei. De asemenea a fost bombardată Roma, unde au fost provocate pierderi în rândurile populaţiei şi au fost produse distrugeri foarte grele.

„GAZETA TRANSILVANIEI"

Redactor responsabil
ION COLAN

Redacţia şi Administraţia
BRAŞOV
B-dul Regele Ferdinand No. 12
Tl. 1513

Abonamentul anual **Lei 400**
Autorităţi şi Societăţi **Lei 800**
Membrii „Astrei" din comunele jud. Braşov şi refugiaţii săteni din Ardealul de Nord **Lei 200**

Tipografia „ASTRA" Braşov, Str. Lungă Nr. 1